



ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น



องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้

ตำบลห้วยจรเข้ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้ม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค

งานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้มได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุก สิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้จำแนกไว้รวม 10 สาขา คือ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนานับพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

2. **สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

3. **สาขาการแพทย์ไทย** หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. **สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. **สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน** หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

6. **สาขาสวัสดิการ** หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

7. **สาขาศิลปกรรม** หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

8. **สาขาจัดการ** หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆทั้งขององค์กรชุมชนองค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

9. **สาขาภาษาและวรรณกรรม** หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

10. **สาขาศาสนาและประเพณี** หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในเขตตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ประเพณีวันสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาตั้งแต่โบราณ จะอยู่ในช่วงวันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายนของทุกปี เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องของคนไทยที่แสดงออกถึงความกตัญญู ความสนุกสนาน ความอบอุ่น ความมีน้ำใจไมตรี การให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน จากอดีตจนถึงปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยการอยู่ร่วมกันของคนหลายกลุ่ม หลายภาษา หลายวัฒนธรรม และสังคมไทยส่วนใหญ่ก็เป็นสังคมที่เกิดจากสถาบันหลัก คือสถาบันครอบครัว และลักษณะของครอบครัวไทยก็เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ อันประกอบด้วย ญาติผู้ใหญ่ บิดา มารดา ลูก หลาน จึงทำให้เกิดความผูกพัน และปลูกฝังให้เคารพในผู้อาวุโส หรือผู้สูงอายุ แม้ว่าในสมัยปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวจะเป็นความสัมพันธ์แบบสมัยใหม่ เพราะเหตุปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต หรือแม้แต่ว่าสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ในด้านของความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ยังมีความผูกพันกัน



ประเพณีวันเข้าพรรษา

เข้าพรรษาพักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝนวันเข้าพรรษา เป็นวันที่พระสงฆ์เริ่มอยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า “ปฐิพรรษา”

วันเข้าพรรษาเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา เมื่อถึงวันนี้แล้วพระภิกษุสามเณรจะต้องทำ พิธีอธิษฐานพรรษา คือ อธิษฐานเพื่ออยู่ประจำในวัดใดวัดหนึ่งที่ตนทำพิธีอธิษฐานนั้นตลอด 3 เดือนในฤดูฝน คือตั้งแต่แรม 11 ค่ำ เดือน 8 จนถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนย่อมมีส่วน เกี่ยวข้อง เพราะถือว่าเป็นโอกาสดีที่จะได้บำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลเป็นพิเศษ เช่น การถวายผ้าอาบน้ำฝน การ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมและถวายเทียนพรรษา ซึ่งถือว่าเป็นการถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ระหว่างพรรษา และเพื่อให้ความสว่างในเวลามีพิธีกรรมทางศาสนาในเวลากลางคืน



ประเพณีบุญมหากรฐิน

กรฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ะยะนั้นมีเพียง 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 เดือน 12 (วันเพ็ญเดือน 12) ระยะเวลานี้เรียกว่า กรฐินกาล คือ เทศกาลทอดกรฐิน

การทอดกรฐิน คือ การนำผ้ากรฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง ที่ได้รับมอบหมาย จากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกรฐินนั้น

เขตกำหนดทอดกรฐิน

การทอดกรฐินเป็นกาลทาน ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ใครจะทอดกรฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ จะทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกรฐิน

การทอดกรฐินในปัจจุบัน ถือว่าเป็นทานพิเศษ กำหนดเวลาปีหนึ่งทอดถวายได้เพียงครั้งเดียว ตามอรรถกถาฎีกาต่าง ๆ พอกำหนดได้ว่าชนิดของกรฐินมีสองลักษณะ คือ

จุลกรฐิน การทำจีวร พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบท ทุกฝ่ายต้องช่วยกันทำให้เสร็จภายในกำหนดหนึ่งวัน ทำฝ่าย ปั่น กรอ ตัด เย็บ ย้อม ทำให้เป็นชั้นธได้ขนาดตามพระวินัย แล้วทอดถวายให้เสร็จในวันนั้น

มหากรฐิน คืออาศัยปัจจัยไทยทานบริวารเครื่องกรฐินจำนวนมากไม่รีบด่วน เพื่อจะได้มีส่วนหนึ่งเป็นทุนบำรุงวัด คือทำนกรรมบ้าง ซ่อมแซมบูรณของเก่าบ้าง ปัจจุบันนิยมเรียกกันว่า กรฐินสามัคคี



ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในตำบล

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมทางศาสนา

ชื่อ-นามสกุล : นายวัง ภู่วัสด์

เบอร์โทรศัพท์ : 094-4083786

ที่อยู่ : 4/10 หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : มรรคทายก

เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ทำหน้าที่ประสานงานศาสนพิธี เช่นงานบวช งานแต่งงาน งานศพ และประเพณีต่างๆ



ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย

ชื่อ-นามสกุล : นางศิริพร วงศ์ประเสริฐ

เบอร์โทรศัพท์ : 081-9017851

ที่อยู่ : 93/147 หมู่บ้านปฐมทอง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : แพทย์แผนไทย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทย/นวดประคบสมุนไพร เพื่อรักษาอาการปวดเมื่อย ฟันฟู
ร่างกาย



ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม

ชื่อ-นามสกุล : บริษัท ไอ.โอ.พี ฟู้ดส์ จำกัด

เบอร์โทรศัพท์ : 034-255964 แฟกซ์ : 034-271545

ที่อยู่ : 7/5 หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : ด้านอุตสาหกรรม ผู้ผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อสัตว์ ประเภท แหนม หมูยอ ลูกชิ้น กุนเชียง



ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านโภชนาการ

ชื่อ-นามสกุล : นางมณี สีนไทย (ขนมจีนแม่แหวน)

เบอร์โทรศัพท์ : 086-5682087

ที่อยู่ : 79 หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : ผู้ผลิตและจำหน่ายเส้นขนมจีน



ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม

ชื่อ-นามสกุล : นายอนันต์ มีศิริ

เบอร์โทรศัพท์ : -

ที่อยู่ : 89/9 หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : ผู้ผลิตและจำหน่ายรองเท้าหนังบุรุษ และสตรี



ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ชื่อ-นามสกุล : นายบริรักษ์ ตันติพุทธ (บ้านไข่ไก่อารมณดี)

เบอร์โทรศัพท์ : 086-5604022

ที่อยู่ : 114 หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยจรเข้ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : การเลี้ยงไข่ไก่อารมณดี (Cage-free) คือการเลี้ยงแบบปล่อยอิสระ ไม่ขังกรง ให้ไก่ได้เดินจิกกินหญ้า แสดงพฤติกรรมธรรมชาติ ลดความเครียด ส่งผลให้ไก่สุขภาพแข็งแรง ไข่มีคุณภาพสูง โอเมก้า-3 สูง เล้าควรสะอาด อากาศถ่ายเท มีคอนให้เกาะ และให้อาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ หญ้า เสริม

